forme plăcut de privit şi de auzit. Proiecţiile video (Casa Gontz) se alătură componentei obişnuinţe, să-i zicem, a spectacolului teatral, devenind un comentariu vizual al desfăşurării scenice. Scenografia (Kiss Borbala) e minimalistă, dar ingenioasă, părăsind condiţia de cadru şi devenind semn teatral. Materialele sunt moderne, de efect, iar costumele, machiajul şi recuzita au un design care „vorbeşte" despre personaje şi farsele la care acestea participă.

Reprezentaţia e armonioasă stilistic, iar asta i se datorează, în principal, regizorului. Chiar compus din trei piese diferite, spectacolul *Toate la timpul lor* e realizat într-o tonalitate potrivită, păstrând-o pe toată durata şi în toată dinamica ei. Iar dacă ar fi să caracterizez în puţine cuvinte producţia teatrală, atunci cred că cel mai bine i s-ar potrivi: „o treabă făcută nemţeşte".

Teatrul German de Stat din Timişoara – Toate la timpul lor **de David Ives. Traducerea în limba germană şi regia artistică: Radu Alexandru Nica. Scenografia: Kiss Borbála. Cu: Alex Halka, Ioana Iacob, Iosif Csorba, Horia Săvescu, Olga Török, Rareş Hontzu, Daniela Török, Radu Vulpe. Data premierei: 24 ianuarie 2009.**

BOTOŞANI

Teatru şi geopolitică

Akulina e o tânără ciudată, ajunsă la vârsta măritişului, despre care umblă vorba prin sat că ar fi păcătuit cu un fost iubit. Lista pretendenţilor e suficient de lungă – fata nu-i urâtă, zestrea nu e nici ea de lepădat –, numai că gura lumii şi lipsa de replică a viitoarei mirese afectează serios „cota ei de piaţă". Ivan o ia, totuşi, de nevastă, insinuările iniţiale par nefondate, lucrurile se aşază în matca aparent firească, numai că niciunul nu e fericit. Spectrul îndoielii pluteşte în aer, iar finalul nu poate fi decât tragic: moartea eroinei. Aceasta e, schematizată, povestea pe care o relatează cel mai recent spectacol al Teatrului „Mihai Eminescu" din Botoşani, ***Soţul Akulinei***. Proiectul reprezintă concretizarea unei noi colaborări cu regizorul georgian Andro Enukidze, precedenta, *O poveste foarte simplă,* datând de anul trecut. Enukidze a fost inspirat pentru *Soţul Akulinei* de câteva pagini din *Aminitiri din casa morţilor* de F.M. Dostoievski, pe care le-a extras din contextul romanesc şi le-a dramatizat. Ceea ce l-a interesat, o spune singur în tipărituri şi se vede şi în scenă, a fost suita de întâmplări, altfel destul de simplă, de care profită pentru a realiza o minifrescă a societăţii ruse de secol XIX şi a ceea ce se poate numi, cu precauţiile de rigoare, spirit rusesc. Enukidze a studiat la Tbilisi, la clasa lui Robert Sturua, a lucrat, în afară de Georgia, în Polonia, Turcia, România, dar legăturile sale cu Rusia sunt incontestabile. Faptul că mica republică georgiană a avut-are probleme politice cu, să-i zicem, „patria-mamă", nu l-a lăsat indiferent. Perfect explicabil şi deloc grav. Percepţia sa asupra spiritului rusesc, pe care, zice el, îl admiră în materie de manifestări spirituale, e ironică, iar asta se simte pe tot parcursul spectacolului. Nu e prima oară, nu va fi nici ultima, când teatrul stabileşte conexiuni şi cu geopolitica!

Să revenim la spectacol! Nu-i deloc uşor să dramatizezi un roman. Dimpotrivă, e greu. Asta înseamnă să translezi în limbaj teatral o naraţiune de zeci ori sute de pagini, întâmplări, personaje şi relaţii ficţionale complicate, să păstrezi, dacă nu integral, litera, măcar spiritul lucrării. Pentru *Soţul Akulinei*, Andro Enukidze a decupat din romanul lui Dostoievski una dintre poveştile secundare, un fapt divers asupra

Volin COSTIN şi Marius ROGOJINSCHI

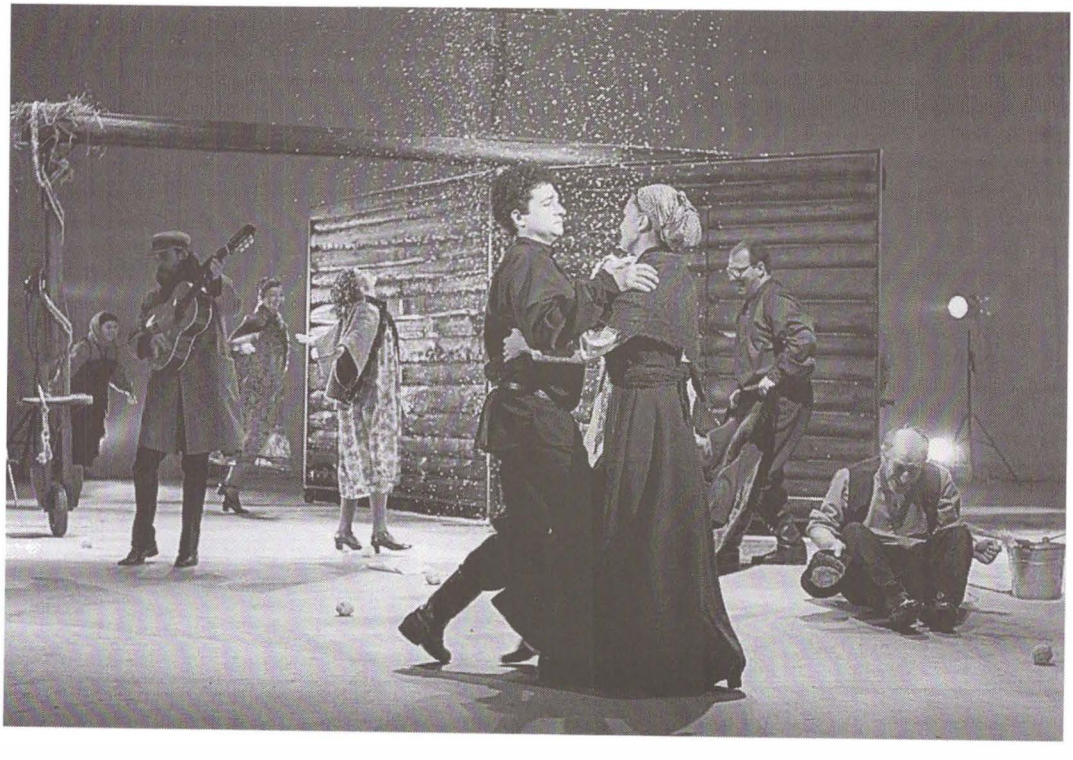

căruia şi-a concentrat atenţia. Lumea satului rus se construieşte în spectacol bucăţică cu bucăţică, secvenţă cu secvenţă. La miezul narativ se ajunge treptat, după un început care nu dezvăluie audienţei prea multe din ceea ce se va întâmpla. Întâi sunt înfăţişate personajele, cele secundare, apoi realizezi ce anume le leagă, ce evenimente urmează. Povestea te prinde, chiar dacă în vreo câteva scene ritmul nu mai ţine de narativitate, ci din jocul actorilor, din mişcarea scenică (contribuţia e a Victoriei Bucun). Realismul dostoievskian e plombat de Enukidze cu accente moderne, postmoderne, tonul ironic-parodic forjând viziunea regizorului georgian. Astfel şi subtextul devine important, trebuie urmărit. Enukidze nu şi-a propus să răstoarne canoanele regiei contemporane. Dar a realizat o punere în scenă ca la carte, în care fiecare dintre elementele ce fac un spectacol e la locul lui, are contribuţia ce i se cuvine la făurirea producţiei. Postura lui Enukidze e aceea de coordonator riguros a tot ceea ce se petrece în scenă. Unul dintre merite e lucrul impecabil cu actorii. Capitol esenţial al regiei, ştiinţa lucrului cu actorul a devenit, în România ultimilor ani, un aspect pentru care mulţi dintre autorii de spectacole nu mai au timp ori răbdare. De aceea, ai surpriza unor montări surprinzătoare ca abordare, dar în care distribuţia pare din cu totul alt spectacol. Andro Enukidze are, totuşi, fundamentele şcolii ruseşti de teatru, e fidel teatrului centrat pe actor. Aşa încât, fiecare nouă montare a sa devine o şcoală – de durată determinată, dar intensivă – de actorie. La Botoşani, a muncit câte zece ore pe zi, inclusiv de sărbători, iar în seara premierei interpreţii au funcţionat după mecanisme foarte precise. Repetiţiile la *Soţul Akulinei* au însemnat un exerciţiu profesional important. Fiecare actor se simţea bine în pielea scenică a caracterului întruchipat. Ca în orice spectacol, unii au fost mai vizibili, fără să părăsească ramele regizorale, chiar având partituri secundare, alţii au fost doar bine, şi atât. Din prima categorie face parte Marius Rogojinschi. „Un om bun" al său convinge prin autenticitatea şi firescul cu care e construit. E versatil, are umor, ştie cum să te facă să-l urmăreşti. Susţinându-şi efectele dramatice pe interiorizarea suferinţei, Andreea Moţcu o impune pe Akulina prin contrast cu toate celelalte. Teodora Moraru (*mama Akulinei*), Gheorghe Frunză (*tatăl Akulinei*), Volin Costin (*Mikita*), Bogdan Muncaciu (*Ivan*), Ioan Creţescu (*Filika*) au rezonat la stilul de lucru al lui Enukidze, personajele lor decupându-se fără stridenţe ori excese.

Un personaj distinct al montării e lumina. Plastica vizuală nu a fost numai decorativă, plăcută ochiului, a izbutit mai mult: punctează momente, atrage atenţia asupra unuia sau altuia în scenă, decupează spaţiul de joc, concentrează acţiunea. Desele schimbări de ecleraj (baie de lumină, spoturi, lumină colorată, *contrejour*-uri etc.) au contribuit la dinamica de care vorbeam. Ritmarea, curgerea fără sincope sunt alte calităţi ale acestei montări.

Soţul Akulinei e un lucru făcut cu temeinicie. Echipa botoşăneană e ambiţioasă, şi bine face, e în alertă estetică, caută noi provocări, evită previzibilul. Colaborarea cu Andro Enukidze a mai însemnat un pas spre performanţă.

Post-scriptum: La premieră, a fost lansat şi numărul 1, serie nouă, a *Caietelor Teatrului „Eminescu"*. După o pauză de 40 de ani, publicaţia îşi reia şirul, dorindu-se o oglindă editorială a activităţii instituţiei. Realizatorii au preferat un sumar şi o formulă de editare de tip clasic. În paginile revistei sunt inserate informaţii despre producţiile proprii, proiecte, artiştii noi din trupă, evenimente, în formule jurnalistice ce merg de la consemnări, la interviuri, puncte de vedere, eseuri. În mod inspirat, li s-a dat cuvântul şi spectatorilor, care îşi exprimă opiniile, aşteptările. Atenţia acordată publicului atestă deschiderea Teatrului „Mihai Eminescu" spre dialog. Revista în sine demonstrează interesul pentru comunicare. Semn bun. La cât mai multe pagini şi apariţii!